

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Коломийський навчально-науковий інститут

Кафедра педагогіки і психології

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Психологія міжособистісного спілкування

Освітня програма ОР Бакалавр

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від 30 січня 2025 р.

м. Коломия - 2025

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психологія міжособистісного спілкування
Викладач (-і)	Поясик Оксана Іванівна
Контактний телефон викладача	0663630982
E-mail викладача	oksana/poiasyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна/заочна
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>На сьогодні актуальним питанням взаємостосунків між людьми є питання комунікацій між ними. Психологія спілкування досліджує особливості взаємозв'язків людини з різними суб'єктами соціального середовища, допомагає глибше пізнати світ і водночас себе, своє оточення, ефективно взаємодіяти з іншими в різних режимах (офлайн- і онлайн-комунікації).</p> <p>Процесу комунікації варто приділяти увагу всім людям, а особливо тим, які відносять себе до професій типу «людина - людина». Останні десятиліття отримала широке визнання думка про введення в програми навчання вчителів усіх рівнів соціально-психологічної підготовки, оскільки соціально-психологічна компетентність вчителя лежить в основі встановлення довірливих і мотивуючих до навчання стосунків з учнями.</p> <p>«Спілкування» — одна з центральних категорій сучасної психології, яка стоїть в одному ряду з такими поняттями як «особистість», «поведінка» і «мислення». Міжособистісне спілкування виражається в спробах встановлення і подальшого розвитку взаємин між двома і більше особами, що є однією з важливих сторін безпосередньої взаємодії вчителя і учнів. Міжособистісне спілкування передбачає здійснення взаємовпливу на певну регуляцію дій всіх учасників процесу, а також на їх індивідуальну поведінку, наміри та погляди.</p> <p>Дисципліна «Психологія спілкування» розглядає основні концепти та принципи теорії спілкування, вивчає властивості особистості, які допомагають досягти ефективності у процесі комунікації, розвинути пізнавальну, мотиваційну та емоційну сферу особистості майбутнього професіонала в освітній сфері. Приділено увагу також шляхам вирішення конфліктів. Окремий модуль присвячений майстерності педагогічного спілкування, зокрема особливостям спілкування «вчитель-учень», методам завоювання уваги, формуванню комунікативної культури вчителя, стилям педагогічного спілкування, структурі особистісно-групового педагогічного спілкування, моделям спілкування педагога і учня.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета цього навчального курсу полягає в тому, щоб допомогти студентами засвоїти основні теоретичні підходи до вивчення проблем комунікації та спілкування, сформувати навички аналізу змісту комунікаційних актів, навички розпізнання невербальної сигналізації та емоцій співбесідника, навички збереження комунікативної рівноваги та досягти ефективності в комунікації «дорослий-дитина», «вчитель-учень».</p> <p>Завдання курсу «Психологія спілкування»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) оволодіння та подальше вільне оперування професійною термінологією, використовуваною в даній сфері практичної діяльності; 2) розкрити взаємозв'язки міжособистісного спілкування з іншими формами комунікативних процесів; 3) вивчити та охарактеризувати міжособистісну комунікативну взаємодію у зв'язку с цілями та мотивами співрозмовників, ставленням один до одного, сценаріями спілкування; 4) охарактеризувати особливості розуміння співрозмовниками один одного; 5) сформувати у студентів навички аналізу комунікативних актів; 6) розкрити особливості використання психологічних знань про комунікативні процеси у формуванні комунікативної компетентності, навичок рефлексії та емпатії, ефективної Комунікації; 7) ознайомити студентів з комунікативними принципами досягнення майстерності в 	

педагогічному спілкуванні.

4. Компетентності

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

5. Програмні результати навчання

ПР-02. Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-7. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-8. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПР-15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР-16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	013 Початкова освіта	2	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Години	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Загальна характеристика спілкування. Міжособистісна комунікація як складова структури спілкування: функції, види, способи, форми, засоби.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	1-10	2, 2, 6	Тести, робота на парах, реферат, контроль на підсумкова робота (залік), Сумарна оцінка виставляється за 100-бальною шкалою	III семестр
Тема 2. Ефективність міжособистісної комунікації. Фактори та властивості особистості, які її обумовлюють.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	1-10	2, 2, 6		III семестр
Тема 3. Форми впливу на партнерів спілкування. Маніпуляція.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	1-10	2, 2, 6		III семестр
Тема 4. Міжособистісні відносини та механізми міжособистісного сприйняття. Проблеми взаєморозуміння.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	1-10	2, 2, 8		III семестр
Тема 5. Психологія конфліктів і	Лекція,	1-10	2,		III семестр

культура міжособистісного спілкування.	семінарське заняття, самостійна робота		2, 8		
Тема 6. Педагог як актор. Методи завоювання уваги.	Семінарське заняття, самостійна робота	7-9	2, 8		III семестр
Тема 7. Стилї та моделї педагогічного спілкування.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	7-9	2, 2, 6		III семестр
Тема 8. Структура особистісно-групового педагогічного спілкування. Особливості міжособистісного спілкування педагога і учня.	Семінарське заняття, самостійна робота	7-9	2, 6		III семестр
Тема 9. Формування комунікативної культури вчителя	Семінарське заняття, самостійна робота	7-9	2, 6		III семестр

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Шкала оцінювання: національна та ECTS		
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		S	для заліку
	90 – 100	A	зараховано
	80 – 89	B	
	70 – 79	C	
	60 – 69	D	
	50 – 59	E	
26 – 49	FX	не зараховано з можливістю повторного проходження дисципліни	
0-25	F	не зараховано з обов'язковим повторним проходженням дисципліни	
Критерії оцінювання знань, умінь та навичок студентів (залік)			
90–100	A	зараховано	Студент володіє теоретичними знаннями та практичними навичками міжособистісного спілкування. Знає функції, види, способи, форми міжособистісного спілкування, фактори та властивості особистості, які впливають на ефективність міжособистісного спілкування. Розкриває взаємозв'язки міжособистісного спілкування з іншими формами комунікативних процесів та характеризує особливості розуміння співрозмовника. Має сформовані навички аналізу комунікативних

			актів. Розпізнає та аналізує види міжособистісного спілкування; успішно моделює ситуації діалогового спілкування: знає і вміє обійти найтипівіші бар'єри спілкування; має навички формування ефективні моделі міжособистісного спілкування.
80–89	B	зараховано	Студент має міцні теоретичні знання з навчального матеріалу. Розуміє важливість розпізнавання та аналізу видів міжособистісного спілкування в роботі вчителя; може моделювати ситуації діалогового спілкування: знає і має навички подолання найтипівіших бар'єрів спілкування; Студент може формувати ефективні моделі міжособистісного спілкування і розуміє їх значення для розвитку у себе продуктивних стилів педагогічного спілкування.
70–79	C	зараховано	Студент демонструє достатній рівень теоретичних знань із дисципліни. Знає функції, види, способи, форми, засоби міжособистісного спілкування, а також форми впливу на партнерів спілкування. Розпізнає стилі та моделі педагогічного спілкування, але недостатньо розуміє механізми міжособистісного сприйняття на засадах діалогового спілкування. Потребує додаткових зусиль щодо розуміння та практикування у моделюванні особистісно-групового педагогічного спілкування.
60–69	D	зараховано	Студент системно не володіє теоретичними знаннями щодо основ міжособистісного спілкування загалом та в сфері педагогіки, зокрема. Демонструє задовільний рівень розуміння механізмів міжособистісного сприйняття, стилів та моделей педагогічного спілкування. Рідко може самостійно застосувати отримані теоретичні знання і моделювати навчальні ситуації задля практикування діалогової моделі спілкування між вчителем і учнем.
50–59	E	зараховано	Студент знає незначну частину теоретичного матеріалу з психології міжособистісного спілкування. Демонструє низький рівень сформованості власних навичок щодо моделювання

			сприятливих у комунікативному контексті освітніх навчальних ситуацій. Більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.
	До 50	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
	До 25	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
			Студент має епізодичні, фрагментальні знання з дисципліни. Власні навички щодо моделювання організації продуктивного міжособистісного спілкування на рівні «вчитель-учень» та використання відповідних комунікативних прийомів на низькому рівні.
			Студент зовсім не володіє теоретичним матеріалом, не має практичних навичок щодо моделювання продуктивного міжособистісного спілкування в системі «дорослий-дорослий», «дорослий-дитина» з використанням відповідних психологічних технік міжособистісної комунікації.
Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою.			
Вимоги до письмової роботи	Письмові завдання виконуються у формі тестування		
Семінарські заняття	<p>На семінарських заняттях викладач оцінює здатність студента розкривати взаємозв'язки міжособистісного спілкування з іншими формами комунікативних процесів та характеризувати особливості розуміння співрозмовника; аналізувати комунікативні акти; розпізнавати види міжособистісного спілкування; успішно моделювати ситуації діалогового спілкування; обходити в змодельованих ситуаціях найтипівіші бар'єри спілкування та формувати ефективні моделі міжособистісного спілкування.</p> <p>Передбачене виконання і представлення/захист рефератів, повідомлень і презентацій на теми міжособистісного спілкування. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться до журналу занять навчальної групи. Одержані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при визначенні підсумкової оцінки (рейтингу) з даної навчальної дисципліни.</p> <p>Застосовуються такі форми контролю: тести, усне опитування, взаємодія в парах та групах, взаємооцінювання виконаних навчальних робіт, моделювання та подальше вирішення проблемних навчальних ситуацій з міжособистісного спілкування. Оцінювання навчальних досягнень студента з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС</p>		
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни, якщо він виконав 50% видів робіт, передбачені її навчальною програмою. Підсумкова залікова оцінка розраховується та виставляється викладачем і оголошуються студентам, як правило, на останньому практичному (семінарському) занятті.		
8. Політика курсу			
Обсяг, структура навчальної дисципліни зумовлюють вивчення курсу, застосовуючи сучасні системи організації освітнього процесу. При цьому студенти повинні засвоїти основні навчально-теоретичні положення курсу. Відповідно до положенням про запобігання академічному плагіату у Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника неприпустимі плагіат та списування. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються шляхом індивідуальної бесіди з викладачем після опрацювання теоретичних положень теми. Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50%			

занять, він складає тести (Тести 1, Тести 2...) успішне складання яких дозволяє студенту бути допущеним до складання заліку (підсумкової контрольної роботи). Від студентів очікуються активність та комунікабельність, здатність до креативу та самостійної пошукової діяльності.

9. Рекомендована література

1. Засекіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування : навч. посібник. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 184 с.
2. Кайлова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування: навчальний посібник. Харків: НФаУ. 2011. 132 с.
3. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА». Одеса: Фенікс, 2020. 79 с.
4. Міжособистісне спілкування – види і форми взаємодії людей. URL: <https://zdorovie.in.ua/mezhlichnostnoe-obshhenie-vidy-i-formy-vzaimodejstviya-lyudej/#:~:text=>
5. Основи риторики для менеджера: Навч.-практ. посібник / Укладач Барч К.В. Ужгород: НКФ «Інпроф». 2003.
6. Психологія особистості : словник-довідник / за ред. П. П. Горностая, Т. М. Титаренко. Київ: Рута, 2001. 320 с.
7. Семиченко В. А. , Заслуженюк В.С. Психологія та педагогіка сімейного спілкування : навч. посібник : рекомендовано МОН України. Київ: Веселка, 1998. 214 с.
8. Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування) / Максименко С. Д., Забродський. Київ: Главник, 2005.
9. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. - 224 с.
10. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посібник. Київ: Професіонал, 2004. 304 с.

Викладач: Оксана ПОЯСИК